

C70 – WEL7

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2008-2009

2 december 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het protocol tussen de gemeenschappen en de federale overheid betreffende extra plaatsen in de federale gesloten jeugdinstellingen	1
Met redenen omklede motie	8
Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaeker tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het eindrapport van het experiment met betrekking tot het paramedisch interventieteam (PIT) en een mogelijk volwaardige mobiele urgentiegroep (mug) voor het Pajottenland	8

Waarnemend voorzitter: mevrouw Greet Van Linter

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het protocol tussen de gemeenschappen en de federale overheid betreffende extra plaatsen in de federale gesloten jeugdinstellingen

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de minister, collega's, ik denk dat we mogen zeggen dat het een oud zeer is dat er geregeld te weinig plaats is in de gesloten opvanginstellingen voor jonge delinquenten.

Verschillende malen al konden we alarmerende berichten lezen in de media. Ik verwijs naar het meest spectaculaire van dit jaar: in het weekend van 26 en 27 april moest het Brusselse parket wegens plaatsgebrek maar liefst zeventien zwaar criminele jongeren weigeren omdat de instellingen vol zitten. Dat was uiteraard een heel spectaculair bericht, maar we weten allemaal dat het geen uitzondering is – wel wat het aantal betreft – want bijna elk weekend worden in Brussel jongeren opgepakt voor wie geen plaats is in een gesloten instelling.

De teller van het aantal weigeringen stond begin november – het recentste cijfer waarover ik beschik – al op 190. Dat is toch een gevoelige stijging tegenover 2007, toen het aantal weigeringen in jeugdcentra, omdat ze vol zaten, 109 bedroeg.

Mijnheer de minister, er zijn in dit dossier verschillende knelpunten. In de locaties in Saint-Hubert en Achêne is het natuurlijk zeer moeilijk om Nederlandstalige jongeren op te vangen, vanwege de organisatie, op de eerste plaats op het niveau van het personeel. Maar ook vanwege het welzijn van de jongeren en hun families, want het bezoekrecht kan daar vrij moeilijk worden uitgeoefend. Van het federaal centrum De Grubbe zal de capaciteit verhoogd worden, maar de werken zijn nog lang niet afgehandeld.

Mijnheer de minister, ik dank u om mij de tekst van het protocol te bezorgen. We hebben kunnen vernemen dat u, samen met uw federale collega van Justitie Vandeurzen, de Waalse minister Fonck en de Duitstalige minister Gentges, een protocol hebt ondertekend dat moet voorzien in een uitbreiding van het aantal plaatsen in de federale gesloten jeugdcentra. Het zou gaan om, als de informatie uit het protocol juist is, een aanzienlijke uitbreiding. Tegen 2012 is het de bedoeling dat er 330 bedden zouden zijn, met als verdeling 170 plaatsen voor

de Franse en Duitstalige Gemeenschap en 160 plaatsen voor de Vlaamse Gemeenschap.

Mijnheer de minister, ik begrijp niet goed hoe men tot dat getal is gekomen, want als we de totale bevolking bekijken, blijkt dat deze cijfers niet echt evenredig zijn. Ik besef ook wel dat men in dit dossier geen proportionele verdeling kan doorvoeren, maar er gaan toch tien plaatsen meer naar de Franse Gemeenschap dan naar de Vlaamse Gemeenschap. Misschien kunt u mij uitleggen hoe men tot dat getal is gekomen. Het gaat om plaatsen waar minderjarige delinquenten terecht komen die gedagvaard zijn tot uit handen geven, jonge delinquenten lastens wie een aanhoudingsbevel is uitgevaardigd en die het voorwerp zijn van een uithandengeving, en jongeren die na uithandengeving zijn veroordeeld tot een hoofdgevangenisstraf.

In Saint-Hubert zullen 50 Franstalige of Duitstalige jongeren kunnen worden opgevangen. Achêne, een nieuw centrum, zal 120 personen kunnen opvangen. In Tongeren zal een capaciteit worden ingericht van 34 personen. Het zou ook de bedoeling zijn om centrum De Grubbe in Everberg uitsluitend te bestemmen voor jongeren van de Nederlandstalige jurisdictie. Daar zou een uitbreiding komen, volgens deze cijfers, met 76 eenheden, tot een totaal van 126 plaatsen.

Mijnheer de minister, de Vlaamse Gemeenschap zal, vanzelfsprekend, voor wat de in Vlaanderen gelegen instellingen betreft, haar bevoegdheden met betrekking tot de bijstand aan personen uitoefenen.

Ik vind het persoonlijk een positief gegeven dat in het protocol een prioriteitenlijst is opgenomen van wie, in geval er een tekort aan plaatsen is, op de eerste plaats moet worden opgevangen. In geval van gelijktijdige vragen tot opname, moeten de aanvragen voor feiten die worden gekwalificeerd als moord, poging tot moord, verkrachting en poging tot verkrachting bij prioriteit worden behandeld. Dat is nogal evident, maar ik ben blij dat het nu ook duidelijk in het protocol is opgenomen. Ook andere zaken die zeker voorrang moeten hebben, zullen die voorrang krijgen in de toekomst, wat in het verleden, jammer genoeg, niet altijd zo was. Ook hier vraag ik me af of het voldoende realistisch is. Het is maar de vraag of de uitbreiding groot genoeg is voor alle prioritaire gevallen.

In de bijlage bij het protocol vinden we de bouwkalender van de Vlaamse Gemeenschap, en van de Franse en Duitstalige Gemeenschap. Ik ben geen expert in aannemerswerken maar de vooropgestelde timing is heel strikt. Ook hier geldt de vraag of het realistisch is.

Mijnheer de minister, uw federale collega minister Vandeurzen motiveerde dit protocol door te stellen dat het vooral de bedoeling is om straffeloosheid te vermijden en een geloofwaardige strafuitvoering te creëren. Hij stelde dat we zo als samenleving alvast aan het eind van de strafuitvoeringsketen een juist signaal geven aan jeugddelinquenten. Het zal u, mijnheer de minister, niet verwonderen dat ik deze stelling van uw federale collega volledig kan onderschrijven. Het is een terechte zorg. Ik hoop dat dit in de praktijk ook daadwerkelijk op een efficiënte wijze zal gebeuren en tot resultaat zal leiden.

Wat zijn de gevolgen hiervan, zeer specifiek voor Vlaanderen? Op welke manier zal Vlaanderen zijn pedagogische, herstelgerichte en responsabiliserende rol in deze instellingen vervullen? Zal er voldoende infrastructuur ter beschikking worden gesteld? U weet dat wij pleiten voor een strenge aanpak van jeugddelinquenten om de samenleving te beschermen. Maar het is tegelijkertijd ook belangrijk om voor voldoende omkadering te zorgen om die jongeren opnieuw op het betere pad te brengen, om ze te begeleiden, om herstelgericht te werken en om hen te responsabiliseren. Laat daarover geen misverstand bestaan. Het heeft geen enkele zin om hen op te sluiten wanneer er in onvoldoende begeleiding is voorzien. We weten allemaal wat er gebeurt als ze zonder begeleiding vrijkomen. Vandaar graag wat meer toelichting. Zult u binnen deze instellingen ook investeren in zeer kordate heropvoedingssystemen voor de zwaarste categorieën van jeugddelinquenten?

U werkt ook aan een vernieuwd plan Jeugdzorg. Dit zal ook na 2009 in extra inspanningen voor deze sector voorzien, met bijzondere aandacht voor preventie en voor de instroom in het hulpaanbod van de bijzondere jeugdbijstand. Wat is hier de stand van zaken?

– *De heer Luc Martens treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Ik wil onze twee ministers Vandeurzen en Vanackere feliciteren met dit initiatief. Toen de heer Vandeurzen minister werd, was het voor hem een grote zorg op welke manier we als samenleving moeten reageren op jongeren die een feit plegen dat als misdadig wordt omschreven. Het feit dat we onvoldoende opvangmogelijkheden hadden voor deze jongeren, maakte hem heel bezorgd. Ik ben tevreden dat er een soort van voorafname is op een plan dat hij en minister Vanackere zullen maken in verband met bijzondere jeugdzorg. Er is een soort van voorafname voor de jongeren die de zwaarste feiten plegen.

We worden geconfronteerd met een aanzienlijke uitbreiding van deze doelgroep. Vroeger konden jongeren die een als misdadig omschreven feit pleegden, op hun zestiende uit handen worden gegeven. Dit werd nog niet zo

lang geleden strenger. Er zijn een aantal extra voorwaarden opgelegd. Het gevolg is dat de jongeren die in deze voorzieningen terecht zullen komen, zwaardere feiten gepleegd hebben. De plaatsing in deze voorzieningen is langduriger dan in Everberg.

De federale overheid wil voor die jongeren in een bewaking voorzien. Vlaanderen wil vanuit zijn bevoegdheid die jongeren begeleiden, oriënteren en goed observeren. Zijn dat inderdaad de doelstellingen van de Vlaamse overheid? Zijn er al personeelsnormen afgesproken? Hoeveel personeel wordt voor die uitbreidingen ingezet?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil even terugkoppelen naar mevrouw Claes. Wij gaan volledig akkoord met het heropvoedingsprincipe. We vinden het echter ook belangrijk om de nadruk te leggen op de begeleiding op het vlak van onderwijs en sport en dat we de jongeren niet zomaar opsluiten.

Andere knelpunten moeten ook worden aangepakt, zoals het niet gelijklopen van de beschikking van de jeugdrechter en het door de instelling vooropgestelde begeleidingstraject. Ik wil ook graag specifiek meer aandacht vragen voor begeleiding van jongeren met specifieke problematieken zoals drugsverslaving of psychologische problemen.

Mijn fractiegenoot de heer De Bruyn wenst zich te verontschuldigen. Hij had een vraag ingediend over hetzelfde thema, en ik zal zijn taak overnemen. Federaal minister van Justitie Vandeurzen stelde recent zijn beleidsnota voor. Enkele opvallende elementen zijn onder meer dat de jeugdgevangenis in Tongeren, gepland voor eind 2008, op zijn vroegst gerealiseerd zou worden tegen oktober 2009. Deze datum is anders vermeld in de verschillende kranten: het Belang van Limburg vermeldt maart 2009, Gazet van Antwerpen spreekt dan weer over oktober 2009. Ik weet niet welke datum we moeten geloven. De 280 bijkomende cellen voor criminele jongeren die reeds gepland waren, komen er pas vanaf 2013, wat vier jaar later is dan de oorspronkelijke planning van voormalig minister van Justitie Onkelinx. Laat het duidelijk zijn dat we tevreden zijn met de uitbreiding en het concrete tijdsplan. Alleen is dit geen oplossing op korte termijn. Met onder meer het uitstel voor de jeugdgevangenis van Tongeren wordt geen antwoord gegeven op het acute opvangprobleem.

De vraag naar bijkomende opvangplaatsen wordt reeds zeer lang gesteld. De vooruitgeschoven timing lijkt veeleer het opnieuw uitstellen van verworven toezeggingen waardoor op korte termijn geen antwoord kan

worden geboden op het steeds toenemende plaatsgebrek in gesloten jeugdinstanties.

Met deze achtergrond wens ik u volgende vragen te stellen, mijnheer de minister. Hebt u reeds kennis kunnen nemen van de beleidsnota van uw federale collega? Werd met u overleg gepleegd over de bevoegdheden die een rechtstreekse impact hebben op het gevoerde Vlaamse beleid? Welke gevolgen zal dit alles hebben op het Vlaamse beleidsniveau? Op welke wijze denkt u mee oplossingen te kunnen aanreiken voor het huidige tekort aan opvangplaatsen en het uitstellen van de federale uitvoering hiervan? Wat zijn hiervan de financiële gevolgen voor het Vlaamse beleidsniveau?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil even inspelen op de bezorgdheden van voorgaande sprekers en tegelijkertijd wat voorbehold aantekenen bij een aantal evoluties.

Deze stappen beantwoorden aan een reële behoefte in onze samenleving, daar moeten we niet flauw over doen. Mevrouw Claes, uw twee ministers doen dat goed, maar er zit een morele vraag achter: in welke mate moet je met het instrument van het uit handen geven in de samenleving omgaan? Ik zal daar duidelijk over zijn, en ik heb het nooit anders gezegd: het is een instrument dat we zo weinig mogelijk moeten gebruiken. Eigenlijk zou men liefst zo weinig mogelijk plaatsen moeten hebben in federale instanties. Dat is de logische gevolgtrekking van de eerste keuze.

De realiteit is dat onze samenleving de andere kant uit holt. Op het vlak van repressie is er een vraag om dat op die manier op te lossen. Ik zou liever hebben dat we op Vlaams niveau meer kunnen investeren in de acties en activiteiten die Vlaanderen doet, zowel in de gesloten instanties als in de ambulante zorg, en in hulpverlening in de halfopen instanties, de private vzw's enzovoort, dan te moeten toezien dat de federale overheid investeert in de gesloten instanties.

Mijnheer de minister, u weet ook dat die benadering duidt op een verschil in visie tussen Vlaanderen en Wallonië over het bestrijden van criminaliteit, vooral bij jongeren. In Wallonië wordt het instrument van de uithandengeving anders benaderd op het politieke niveau dan in Vlaanderen, en zet men dat instrument sneller in dan bij ons. Dat komt vanuit een verouderde visie op de jeugdbescherming en de bijzondere jeugdzorg, maar dat is een andere discussie.

Ik ben niet tegen deze uitbreiding: ze is nodig en beantwoordt een vraag. Tegelijkertijd moeten we zeer terughoudend zijn in dergelijke ontwikkelingen. Ik zou willen dat er nog meer wordt geïnvesteerd in de inspanningen

van Vlaanderen zelf en in meer opvangplaatsen, zowel in de preventie als in de begeleiding en hulpverlening in Vlaanderen en dat we maatschappelijk niet de richting opgaan van steeds meer uithandengeving, al is het maar omdat daar wel opvangplaatsen zijn, mevrouw Dillen. Als dat het motief moet zijn waarom jeugdrechters beslissen tot uithandengeving, dan zijn we verkeerd bezig. Ik heb een gematigd, genuanceerd en kritisch beeld over die evolutie.

In mijn diepste vind ik het een slechte evolutie, maar de samenleving moet een antwoord bieden. Dat kan ook een repressief antwoord zijn als dat moet ten aanzien van een aantal feiten. Geef toe, dat is nooit een hoopgevend antwoord. Als je jongeren van zestien in een jeugddetentiecentrum, een jeugdgevangenis, moet opsluiten, zijn dat vaak jongelui die verloren zijn voor de samenleving en voor zichzelf. We stellen een jammerlijke evolutie vast. Ik hoop dat we vanuit de Vlaamse inspanningen en de rol die we hebben vanuit het samenwerkingsakkoord, onze eigen rol kunnen spelen in begeleiding, opvang, nazorg enzovoort, zodat de kwaliteit die we in onze eigen bijzondere jeugdzorg hebben, kan renderen en we daar jongeren kunnen laten buitenkomen met een toekomst die niet in de criminele sfeer zit. Want laat ons eerlijk zijn, vaak zijn dergelijke centra leerscholen voor criminaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik sluit me aan bij de bezorgdheden van de collega's. Het betreft hier echter een en-enverhaal. Het is immers niet de bedoeling uitsluitend te bestraffen en op te sluiten.

Mijnheer de minister, er worden heel wat middelen ingezet. Het zou dan ook nuttig zijn om na te gaan wat die maatregelen opbrengen voor de jongste groep jongeren van 16 tot 17 jaar, die mijns inziens nog eventueel kunnen worden teruggewonnen voor de maatschappij. Hebben wij zicht op wat aan de basis van hun gedrag ligt? Is het de opvoeding die heeft gefaald? Heeft het onderwijs gefaald? Hebben zij niet de juiste kansen gekregen? Als we daar zicht op kregen, zouden we misschien op een andere manier naar een oplossing kunnen zoeken. Ik mis dat nu. Nu is het probleem of er al dan niet een plaats is. Ik vind dat we dieper moeten zoeken.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Deze interpellatie heeft geleid tot interessante bijkomende overwegingen. Ik probeer er zo trouw als mogelijk op te reageren. De federale detentiecentra zijn ingeschreven in de hervorming van de wet op de jeugdbescherming, die dateert van midden 2006. Ondanks herhaald aandringen vanuit

Vlaanderen is de vorige minister van Justitie daar in termen van visieontwikkeling een beetje in gebreke gebleven. Er is in die periode weinig gerealiseerd, behalve het tekenen van een protocol. Verder is men niet geraakt. In dat protocol werd aangekondigd dat er in Everberg en Florennes federale detentiecentra zouden komen voor in totaal tweehonderd belofde plaatsen.

Van zodra minister Vandeurzen minister van Justitie werd, heeft hij van de realisatie van die federale detentiecentra, als onderdeel van een beleid, een topprioriteit gemaakt. Wat nu voorligt, is een uitbreiding van het totale aantal plaatsen met meer dan de in het eerste protocol aangekondigde tweehonderd plaatsen. Florennes bleek op bouwtechnisch vlak een totaal onhaalbare keuze. Men was ook niet goed voorbereid op wat er in Everberg mogelijk was. Men heeft dan ook een beroep gedaan op de mogelijkheid om in bestaande gebouwen op korte termijn de werking van federale detentiecentra mogelijk te maken. Door bestaande gebouwen te gebruiken, kan er sneller worden gewerkt.

We hebben regelmatig overlegvergaderingen gehad met de minister van Justitie over de verschillende materies die het Vlaamse beleid aanbelangen. Het protocol inzake de organisatie van de gesloten federale centra is tot stand gekomen in wederzijds intensief overleg tussen de federale minister en de gemeenschapsministers die bevoegd zijn voor bijstand aan personen.

Dat overleg wordt nog altijd voortgezet. Ik hoop dat het in de toekomst nog zal leiden tot een goede afstemming. Er zijn een aantal nieuwe elementen in de jeugdbeschermingswet, zoals de sterke focus op herstelgerichte benadering met aandacht voor de slachtoffers. Daarnaast is er de responsabilisering van de dader die we in 2009 samen zullen evalueren, en een aantal nog niet in werking getreden elementen uit de jeugdbeschermingswet zoals de aanpak van jongeren met een psychiatrische problematiek. Het overleg is dus niet beperkt tot het protocol.

Het protocol legt de werkafspraken vast tussen de bevoegde ministers en is afgesloten overeenkomstig de principes vervat in het samenwerkingsakkoord van 30 april 2002 tussen de federale staat en de drie bevoegde gemeenschappen betreffende het gesloten centrum voor voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, het centrum De Grubbe in Everberg. De kosten van dit protocol zullen worden gedragen door de federale begroting voor wat de gebouweninfrastructuur en bewaking betreft. De kosten van de pedagogische begeleiding en de omkadering van de jongeren worden gedragen door de gemeenschappen. Dat is in overeenstemming met het samenwerkingsakkoord.

Ik kan bevestigen dat we in de begroting 2009 van de Vlaamse Gemeenschap voor het opstarten van het

detentiecentrum in Tongeren al in de nodige middelen hebben voorzien, met een recurrent bedrag van 1,5 miljoen euro.

Uiteraard moeten we ook goed blijven overleggen over de uitvoering van de infrastructuurwerken. In dat verband kan ik eveneens aangeven dat de federale overheid en de gemeenschappen goed hebben overlegd en een goede overeenstemming hebben bereikt over de plannen.

Een voorbeeld is de opmaak van de behoefteplanning. U kunt zich voorstellen dat de manier van werken natuurlijk ook wordt bepaald door de vraag hoe de ruimtes worden opgevat. Bij de opmaak van onze behoefteplanning is daar goed rekening mee gehouden. Ik meen te kunnen verzekeren dat de praktische inrichting van de gebouwen – uiteraard binnen bestaande historische gebouwen – onze gemeenschapstaken zo goed mogelijk zal faciliteren. De concrete uitvoering zal trouwens voort worden gevolgd door een werkgroep waarin alle ondertekenaars van het protocol, dus ook de Vlaamse overheid, zijn vertegenwoordigd.

Mevrouw Dillen heeft het terecht aangegeven: er is sprake van een strakke timing. Uit de bijlage blijkt dat de federale overheid zich wel tot een en ander verbindt. Als de in dit protocol opgenomen bouwwerken volledig zijn gerealiseerd, zullen er in Vlaanderen inderdaad 160 opvangplaatsen beschikbaar zijn, waaronder 34 plaatsen in Tongeren. U hebt het goed gelezen: volgens de timing moet dat in april 2009 gebeuren. Dat is bijzonder ambitieus van de federale regering, maar tegelijk getuigt dat van het feit dat ze daar echt werk van wil maken. We zullen dat samen kunnen beoordelen. Mocht het niet april zijn, maar mei, dan zal ik nog altijd veel tevredener zijn met dat resultaat dan met datgene wat in de vorige legislatuur niet is gebeurd.

Mevrouw Stevens, ik heb eigenlijk niet goed begrepen waar de verwijzing naar 2014 vandaan komt. De 126 plaatsen in Everberg zijn gepland voor eind 2011, begin 2012. Vlaanderen heeft in Everberg momenteel 24 plaatsen ter beschikking; dus die uitbreiding tot 160 plaatsen is een zeer gevoelige uitbreiding, met 136 plaatsen die er vandaag niet zijn. Er is overeengekomen dat we tijdens de bouwwerken minstens op onze 24 plaatsen van vandaag kunnen blijven rekenen, hoewel het niet altijd evident zal zijn om een exploitatie te handhaven terwijl er werken gaande zijn.

Mevrouw Dillen, u stelde de bijvraag hoe het zit met die verdeling van 170 versus 160 plaatsen. Die 170 plaatsen hebben betrekking op de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap. Die beide gemeenschappen zijn overeengekomen dat er 10 plaatsen naar de Duitstalige Gemeenschap gaan. Er is dus eigenlijk sprake van een gelijkheid tussen de twee grote gemeenschappen, met elk 160 plaatsen. Dat evenwicht is

ook in het verleden gehanteerd en sluit in zeker opzicht ook wel wat aan bij een bepaalde behoefte.

Ik wil ook benadrukken dat, als het protocol volledig zal zijn uitgevoerd, het federale gesloten centrum in Everberg een uitsluitend Vlaamse instelling zal zijn geworden. Soms, als er sprake is van iets waaraan we lang werken, laten we na te bedenken dat het dan toch een geslaagde operatie is. U weet hoelang we er al op aandringen dat Everberg een exclusief Vlaamse instelling zou worden, niet omdat we een bekrompen benadering zouden hebben ten aanzien van de andere gemeenschap, maar omdat het veel eenvoudiger is om met één regime te kunnen werken in eenzelfde instelling, zowel vanuit de federale bewakingslogica als vanuit de begeleidingslogica van de gemeenschap. Welnu, dat zal gerealiseerd zijn.

Er werd gevraagd wat onze rol in dit alles is. Mevrouw Dillen heeft terecht met een zekere waardering gesproken over de uitspraak van de minister van Justitie dat er geen straffeloosheid mag heersen. Ik heb er geen probleem mee te bevestigen dat dit de juiste taal is voor een minister van Justitie. Mevrouw Dillen, ik wil benadrukken, zonder daarmee in tegenstrijd te willen komen met wat de federale minister van Justitie zegt, dat we onze rol definiëren als pedagogisch, herstelgericht en responsabiliserend. Dat is het onderdeel waarvoor wij moeten instaan. Dat hebt u ook zelf beaamd. Voor ons moet het duidelijk zijn dat opsluiting of detentie een ultieme remedie moet zijn. Zo wordt het ook omschreven in de federale wet op de jeugdbescherming. Het mag zeker geen doel op zich zijn. Het moet blijvend worden beschouwd als een middel.

Als Vlaamse Gemeenschap benadrukken we dus dat die opsluiting zeker niet slaat op een notie van 'straffen om te straffen' of een benadering die alleen op repressie is gericht. Internationaal onderzoek wijst overigens uit dat exclusieve accenten op repressie eigenlijk tot meer recidive leiden. U hebt echter eigenlijk het omgekeerde niet gezegd. In die mate dat als basisconcept wordt geaccepteerd dat vrijheidsbeneming niet gelijkstaat aan de sleutel omdraaien en de mensen vergeten, biedt het protocol ons zelfs in een gesloten context de mogelijkheid een eigen Vlaamse dynamiek uit te bouwen, vanuit een logica van welzijn en jeugdbescherming.

Dat betekent dat we dan voort investeren in omkadering en pedagogische, herstelgerichte en responsabiliserende mogelijkheden. Dat geldt enerzijds voor de minderjarige. Dan gaat het vooral over een onderwijskundige, pedagogische omkadering. Anderzijds slaat het voor gedetineerde jongvolwassenen natuurlijk op datgene dat we vanuit het strategisch plan gedetineerden kunnen aanbieden als sociale dienstverlening. Zowel wat de minderjarigen als de jongvolwassenen betreft, beschouwen we de daders als mensen die nog vatbaar zijn voor verbetering, inzicht en re-integratie, en zullen we investeren in

herstelgerichte en responsabiliserende mogelijkheden. U hebt daarmee meteen begrepen dat ik er eigenlijk niet van overtuigd ben dat het gesloten centra moeten zijn waarbij men bootcampachtige benaderingen naar voren schuift.

Sinds we daar het maatschappelijk debat over voeren, heb ik me grondig geïnformeerd over de wetenschappelijke evidentie van formules als bootcamp en aanverwante modellen. Ik wil daarover wat informatie delen. Mevrouw Van der Borgh, u hebt gelijk, want als ik wetenschappelijk onderzoek van buiten Vlaanderen citeer, is het raadzaam om daar ook op eigen kracht wetenschappelijke evidentie over te hebben.

Recent was er onderzoek door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Nederlandse ministerie van Justitie naar de Glen Millscholen in Nederland. Die resultaten, mevrouw Dillen, zijn ontluisterend. Het instituut dat de jongens door middel van harde discipline en groepsdruk op het rechte pad moet brengen, is eigenlijk helemaal niet zo effectief. Liefst de helft van de jongens die het Glen Millstraject heeft doorlopen, vervalt binnen een jaar weer in het oude criminele patroon. Na vier jaar ligt het percentage op 78 procent.

Opmerkelijk is dat Glen Millsjongeren het daarmee een stuk slechter doen, in vergelijkbare omstandigheden, dan de collega's in andere justitiële jeugdinrichtingen. Het Sociaal en Cultureel Planbureau in Nederland heeft in juli 2008 een rapport bekendgemaakt. Ik heb er zelf op het internet naar gekeken. Het heet 'Sociale veiligheid ontsleuteld'. Het is een onderzoek naar de veronderstelde en werkelijke effecten van het veiligheidsbeleid. Kampen die jongeren via discipline en groepsdruk moeten heropvoeden, vergroten eigenlijk de kans dat jongeren opnieuw in de fout gaan bij terugkeer in de samenleving. In de studie staat: "Heropvoedingskampen voor jongeren werken vaak averechts." Over wat we dan wel moeten doen, staat er: "De meest effectieve resocialisatieprogramma's zijn die programma's die de verschillende leefdomen van jongeren, zoals het gezin, de school en de straat weten te integreren." Dat zijn volgens mij toch wel belangwekkende inzichten van buurlanden die een bepaalde weg op zijn gegaan. Nog ander onderzoek waar de Nederlandse Dienst Justitiële Inrichtingen bij betrokken is, wijst vooral op de nood aan een voldoende intensieve nazorg, met aandacht voor volgehouden toezicht na het vertrek uit de inrichting.

Het is inderdaad wat jammer dat we vooral uit Nederlandse studies moeten citeren. Ik zou graag hebben dat we uit Vlaams werk kunnen citeren. We willen ons toch zo veel mogelijk laten leiden door resultaten van wetenschappelijk onderzoek, efficiëntie en effectiviteit, liever dan door de roep voor wat eventueel op zeker

ogenblik goed zou kunnen klinken of waarvan men misschien zelfs intuïtief, te goeder trouw, kan vermoeden dat het wel resultaat zal hebben.

Ik kom dan bij de problematiek van het capaciteitstekort en de bijkomende capaciteit. De realisatie van deze centra, in het kader van het protocol, is heel belangrijk voor de opvang van deze groep jongeren. Laat me toch nog even benadrukken dat het om een erg beperkte groep gaat. Als we de 19.000 jonge mensen beschouwen die in 2006 een maatregel in de bijzondere jeugdbijstand hebben gekregen, is dat één percent van het aantal mensen onder de 21 jaar in Vlaanderen. Laten we daar geen stigmatiserend verhaal van maken. Van die groep van 19.000 jongeren, dus van die één percent van de bevolking, zijn er een paar tientallen die eventueel met de federale detentiecentra in contact zullen komen.

Mijnheer Caron, u mag het protocol niet verwarren met alleen het instrument van de uithandengeving. Het is ruimer dan dat. De 34 plaatsen in Tongeren zijn inderdaad wel gericht op de uit handen gegeven jongeren, maar op een totaal van 160 bijkomende plaatsen is dat niet eens een kwart van de extra plaatsen.

De capaciteitsopbouw in de gesloten federale centra past dan ook in een breder investeringsplan in de jeugdzorg. Het Globaal Plan Jeugdzorg van voormalig minister Vervotte, dat we hebben uitgevoerd, realiseerde niet enkel een sterke uitbreiding van het hulpaanbod, maar zette vooral in op preventie. U weet dat ik in de toekomst aan dat perspectief wil blijven werken, met de uitbouw van preventie, maar ook met de uitbreiding van het aanbod, zorg op maat en flexibiliteit van de zorg, de herstelgerichte en constructieve afhandeling, een efficiënter en effectiever hulpaanbod en meer innovatie in de sector van de jeugdzorg.

Specifiek met betrekking tot de gemeenschapsinstellingen en de federale centra wil ik een aantal zaken op een rij zetten, want dat kan een goede round-up zijn. In de loop van 2008 heb ik in het kader van het globaal plan al een capaciteitsuitbreiding in de gemeenschapsinstelling De Kempen te Mol gerealiseerd en tien gesloten plaatsen voor meisjes in gebruik genomen. Zeer binnenkort worden tien bijkomende open plaatsen voor jongens in gebruik genomen. Bijkomende uitbreidingen in de gemeenschapsinstellingen zijn gepland. In het voorjaar 2009 komen er zes bijkomende gesloten plaatsen voor meisjes in Beernem. Op middellange termijn zal de campus De Zande in Ruiselede met minimum 40 plaatsen uitbreiden. Ik voorzie tevens in een uitbreiding van het aanbod gestructureerde kortdurende residentiële begeleiding met tien plaatsen op jaarbasis, waardoor men kan zorgen voor aanvullende uitstroombmogelijkheden uit de gemeenschapsinstellingen.

In 2009 realiseer ik het proeftuinmodel voor meisjes. Met twee nieuwe units binnen het private hulpaanbod,

een uitbreiding van 40 plaatsen op jaarbasis, wordt hierdoor – wat men noemt – een sterk gestructureerde opvang voor meisjes mogelijk. Het is niet gesloten en ook geen gemeenschapsinstelling als zodanig, maar komt door zijn sterke structuur vrij dicht in de buurt van wat men in dergelijke context kan aanbieden als begeleiding.

In 2008 werd een tweede traject Youth at Risk voor 23 jongeren opgestart. In 2009 zal een derde Youth at Risk-traject worden opgezet. We gaan de ontsluiting van dit aanbod voor meer jongeren overal in Vlaanderen voorbereiden.

In het Globaal Plan Jeugdzorg werd al vermeld dat het capaciteitstekort mede afhankelijk is van de vorderingen door de jeugdmagistraten. Ik kan daar niet voldoende nadruk op leggen. De gewijzigde wet op de jeugdbescherming biedt een ruime waaier aan mogelijkheden om sociaal-educatieve, herstelgerichte en in voorkomend geval bestraffende maatregelen gericht toe te passen en omvat tevens verscheidene plaatsingsvermijdende bepalingen.

Ik moet evenwel vaststellen dat het aantal aanvragen voor een opname binnen de gemeenschapsinstellingen blijft toenemen. Ik heb een onderzoek gelast naar het vorderings- en beslissingsbeleid op het niveau van de parketten en de jeugdrechtbanken. Er is ook overleg tussen het Agentschap Jongerenwelzijn en de jeugdmagistratuur, waarbij we hopen te kunnen komen tot acties of initiatieven die een impact kunnen hebben op de instroom in de bijzondere jeugdbijstand. We kunnen wat dat betreft vrij snel in de situatie komen dat we dweilen met de kraan open, als we niet tegelijkertijd goed de instroom in de gaten houden. De Vlaamse Regering mag het resultaat van het onderzoek verwachten in de periode september-november 2009.

Ik wil ook nog even benadrukken dat de verruiming van de doelgroep meer te maken heeft met het feit dat vandaag de uithandengeving een juridisch instrument is, waaraan, bij gebrek aan opvangmogelijkheid, eigenlijk geen toepassing wordt gegeven in de werkelijke wereld. Theoretisch kan men komen tot een uithandengeving, maar men zou vandaag niet de gepaste conclusie kunnen trekken, die men met de voorziening in Tongeren wel zal kunnen trekken. In dat opzicht is er voor een deel verruiming van de doelgroep, maar die situeert zich veeleer in de feitelijkheid dan in het juridische.

Op de vraag over het personeel is het antwoord eenvoudig. We plannen voor de minderjarigen dezelfde omkadering als in de gemeenschapsinstellingen. Dus ook voor Tongeren zal het een vergelijkbare omkadering zijn. Voor de jongvolwassenen zal het de omkadering zijn die gebruikelijk is in het kader van het strategisch plan voor gedetineerden.

Mevrouw Stevens is ook ingegaan op de jongeren met een specifieke, psychologische of psychiatrische problematiek. Ik verwijs hier naar drie zaken. Er zijn de outreachingspanningen van de centra voor geestelijke gezondheidszorg. Ik onderhandel met de federale overheid ook over extra forensische K-bedden. Ik zou er graag op toezien dat men die extra bedden ook kan gebruiken om zo veel mogelijk doorstroom vanuit de gemeenschapsinstellingen mogelijk te maken. Dat is voor onze mensen van essentieel belang. En dan is er nog iets wat u niet op korte termijn moet verwachten: de capaciteit die in Everberg vanaf 2011 aanwezig zal zijn, zal een doelgroepgerichte benadering mogelijk maken. Het is geen beslissing of een overlegd idee, maar het is niet uitgesloten om daar bijvoorbeeld een unit voor orthopsychiatrische zorg in op te nemen. Op die manier zou Vlaanderen kunnen inspelen op wat de heer Caron zei: we moeten onze eigen verantwoordelijkheid nemen. Al blijf ik vinden dat in de psychiatrische, curatieve aanpak de federale overheid nog altijd, in de huidige bevoegdheidsverdeling, een verpletterende verantwoordelijkheid draagt. Ik ben niet altijd bereid om zomaar de oplossingen te geven in plaats van een overheid die wat dat betreft nog wat in gebreke blijft. Mocht men in dit land in de bevoegdheidsverdeling stappen vooruit zetten, is het niet uitgesloten dat dit soort overwegingen ook bevoegdheidsgewijs zou kloppen.

Ik heb, mijnheer Caron, daarnet ook gezegd dat het protocol niet alleen slaat op de uit handen gegeven jongeren.

Mevrouw Van der Borght, u hebt een juiste bijkomende opmerking gemaakt. Wij zeggen altijd dat wij evidence-based willen werken, maar als we moeten bewijzen dat we gelijk hebben, moeten we altijd naar Nederland verwijzen. Er is wetenschappelijk onderzoek aan de gang. Meer bepaald in het kader van de problematiek van de time-outs is er een studie naar de effectiviteit. Ook rond de herstelgerichte afhandeling is er minstens een project om daar wat meer zicht te krijgen op de effectiviteit van een en ander. Ik ben het met u eens dat we in het volgende plan de ambitie moeten hebben om in samenwerking met ons steunpunt te beschikken over eigen wetenschappelijke evidentie met betrekking tot de effectiviteit van elk van onze maatregelen. Ik heb dit al ingeschreven in het ontwerpplan.

Je kunt zoveel citeren uit andermans studies als je maar wilt, uiteindelijk blijft er een sterk cultuurgebonden aspect aan zowel het aanbod als aan de identiteit van de zorgvragers. Ik zou daar toch de matching en de effectiviteit op een wat wetenschappelijker wijze in beeld gebracht willen zien. U zult merken dat als we het nieuwe plan begin 2009 voorleggen, de wetenschappelijke component zeker niet achterwege zal blijven. Ik vind met u, mevrouw Van der Borght, dat we in deze discussie, die altijd wat gevoelig is voor opstoten van emotie of voor datgene wat in de krant van gisteren kan hebben gestaan,

altijd de koelbloedigheid van de wetenschappelijke evidentie moeten weten te garanderen.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Ik ben tevreden dat er op het terrein eindelijk iets gebeurt. Bij de vorige minister van Justitie bleef dit dossier altijd onbeweeglijk. Het is goed dat dit protocol er is. Het is een ambitieus protocol, en het werd ook zo aangekondigd door de verschillende ministers. Het zou goed zijn als het in de praktijk zou kunnen worden omgezet. Alleen is het in de timing op een aantal punten toch heel kort op de bal: april 2009 voor Tongeren, dat is nog vier maanden. Dat is niet uw verantwoordelijkheid. De inrichting is een federale verantwoordelijkheid. U moet nu al inspanningen leveren om ervoor te zorgen dat als de infrastructuur klaar is, het onmiddellijk mogelijk is om op het terrein te werken. En daarvoor bent u wel verantwoordelijk.

De opmerking over straffeloosheid is een juiste taal voor een minister van Justitie, en geeft ook een antwoord op de wens van de overgrote meerderheid van de Vlamingen. Niemand, of bijna niemand, mag de tegenovergestelde mening verdedigen.

U verwees in verband met de strenge aanpak in jeugdinstanties naar enkele Nederlandse studies. Mijnheer de minister en mijnheer de voorzitter, het zou zinvol zijn om die studies hier eens grondig te bespreken nadat wij de gelegenheid hebben gekregen om ze volledig te lezen. Tegelijkertijd moeten wij eens nagaan of er ook studies zijn over de resultaten bij een iets te lakse aanpak. U zei dat er bij strenge aanpak 78 percent recidivisme is na vier jaar. Maar wat is het recidivisme na een te lakse aanpak? Mijnheer de voorzitter, ik vraag dat wij eens de gelegenheid zouden krijgen om daarover te discussiëren.

Mijnheer de minister, ik dacht dat er al studies bestonden over herstelgerichte aanpak. Ik verwijs naar een studie van professor Lode Walgrave van de K.U.Leuven. Wij hebben die studie hier al besproken. Zij wijst op de positieve resultaten van de herstelgerichte aanpak. Wij zouden hierover eens een volledig debat moeten kunnen voeren aan de hand van cijfermateriaal.

Mijnheer de minister, ik blijf die 160/160-verhouding tussen Vlaanderen en Wallonië toch een beetje merkwaardig vinden. Ik durf niet te beweren dat Waalse jongeren veel delinquenter zijn. Ik wil er niet van worden beschuldigd strafbare uitspraken te hebben gedaan. Maar we kennen de problematiek van Brussel. Daar komt de delinquentie bijna exclusief op rekening van de Franstalige jongeren. Dat is een objectieve vaststelling. Ik zal bij mijn federale collega's – want dit is

federale materie – die cijfers eens opvragen zodat we daar een juist beeld van kunnen hebben.

Mijnheer de voorzitter, wij kondigen een motie aan.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreide antwoord. Er zijn enkele zeer interessante aspecten aan. Er werd ook verwezen naar studies. Ook ik ben vragende partij om deze studies in deze commissie te bekijken, in functie van het volgende globaal plan of nog daarvoor. Ik weet niet of het mogelijk is om daarover een soort van hoorzitting te houden.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Dank u, mijnheer de voorzitter. Mijnheer de minister, ik dank u voor uw duidelijke en uitgebreide antwoord. Ik ben heel blij dat u zich vooral richt op het herstelbeleid. Wij streven naar een heropvoeding van die jongeren; wij proberen hen weer te integreren in onze maatschappij. Wij delen hierin uw overtuiging. We moeten alles doen om te proberen dat deze jongeren niet verloren gaan voor de maatschappij, want dat zou veel meer kosten.

U hebt verwezen naar Nederland. Met enkele collega's hebben we een aantal weken geleden een studiereis gemaakt naar Denemarken en zijn op bezoek geweest bij een soort van ambulante begeleiding van jongeren. Een heel groot deel van de gesloten instellingen is gesloten omdat men heeft ondervonden dat de gesloten instellingen niet goed werkten. Die jongeren moesten terug naar de maatschappij en terug naar hun familie en wijk, maar de problematiek daar ter plaatse bleef dezelfde. De wortel van de problematiek werd niet aangepakt. De jongere zelf werd aangepakt, maar niet de omgeving en de gezinssituatie. Misschien is het interessant om die studie uit Denemarken eens op te vragen en mee te nemen in de bespreking. We moeten dus niet alleen naar Nederland kijken, maar ook eens naar de Deense situatie, want die cultuur ligt vrij dicht bij de onze.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Ik wil nog even ingaan op onze studiereis naar Denemarken. Mevrouw Van der Borght en ik zaten in dezelfde groep. We hebben bijzonder veel inspanningen moeten doen om de begeleider die ons toelichtingen gaf, te laten zeggen dat er in Denemarken nog wel gesloten instellingen zijn. Men was daar blijkbaar helemaal niet trots op. Als we vroegen wat ze doen met de heel moeilijke jongeren die strafbare feiten hebben gepleegd, gaf men na heel veel aandringen toe dat die in het noordelijk deel van Denemarken, volledig verwijderd van hun natuurlijke omgeving, werden opgevangen. Ik hoorde achteraf met verbijstering dat men in

andere groepen ook het beeld ophing dat men in Denemarken de jongeren tracht op te vangen in hun eigen omgeving, met thuisbegeleiding en wat wij ook allemaal doen. Ik had de indruk dat heel het preventieve gedeelte, wat wij doen in de bijzondere jeugdzorg, perfect vergelijkbaar is, maar dat men helemaal nog niet wilde praten over de jongeren die men heel ver weg stuurt.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door mevrouw Dillen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaecker tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het eindrapport van het experiment met betrekking tot het paramedisch interventieteam (PIT) en een mogelijk volwaardige mobiele urgentiegroep (mug) voor het Pajottenland

De voorzitter: De heer Demesmaecker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaecker: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik kan een en ander overslaan. Ik kan meteen de minister danken voor zijn antwoorden, wat hij heeft die gisteren gegeven op een inderhaast en slecht georganiseerde persconferentie in het ziekenhuis in Halle. Mijnheer de minister, in het vervolg moet u dat wat beter organiseren. Een groot deel van de pers wist blijkbaar nergens van. Bepaalde mensen, die het dan wel wisten via de lokale kanalen, zoals ik – ik ben schepen in Halle – mochten niet binnen of waren in elk geval niet welkom. Het is een politiek spel. Ik kan daar wel over kijken, maar het blijft wat zielig.

Minister Steven Vanackere: Is u de toegang geweigerd? U hebt mij helemaal niets gevraagd.

De heer Mark Demesmaecker: Men heeft me duidelijk gezegd dat ik niet welkom was.

Minister Steven Vanackere: Ik wil wel eens weten wie u dat heeft gezegd. Daar is geen sprake van. Ik ben met de toon van uw vraag helemaal niet gediend. Ik zal u straks uiteenzetten in welk tempo ik de beslissing heb genomen en hoe snel de zaak bij mij is gekomen. Op het ogenblik dat ik de beslissing heb genomen, heb ik die bekendgemaakt, wat niet abnormaal is. Ik

veronderstel dat u wel weet had van een en ander en daarom allicht vond dat ik moest wachten tot vandaag om dat te melden, maar dat is mijn gewoonte niet. Als ik een beslissing heb genomen, dan maak ik die wereldkundig, of er nu een vraag is of niet. Mijnheer Demesmaecker, als u ooit het gevoel hebt dat u door mij de toegang wordt ontzegd waar dan ook, dan moet u dat vooral zeggen.

De heer Mark Demesmaecker: Ik zeg het u bij dezen. Ik zou dat niet zeggen, mocht het niet waar zijn. Men heeft me laten verstaan dat ik niet welkom was. Dat maakt deel uit van het politieke spel, ik begrijp dat allemaal en ik kijk daar ook over. Ik wil het echter toch wel even zeggen. U wilde de primeur niet aan het parlement geven maar aan de pers. Dat is uw goed recht, maar ik vind dat weinig respectvol ten aanzien van deze instelling. Ik heb u altijd gekend als een volksvertegenwoordiger die respect wilde afdwingen voor dit parlement en het werk van deze commissie.

Minister Steven Vanackere: Laten we daar dan eens even over spreken.

De heer Mark Demesmaecker: Ik heb het woord gekregen en ik wil graag nog wat bijkomende vragen stellen.

De voorzitter: Mijnheer Demesmaecker, het is uw goed recht dergelijke dingen te zeggen, maar dan heeft de minister recht om op dit punt te antwoorden. Wat u nu zegt, stond niet in uw vraag om uitleg.

Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: U kunt rustig nog wat mopperen over het tempo waarin sommige dingen bekendgemaakt worden. In de Artsenkrant stond er, al voor er sprake was van wat nu is bekendgemaakt, een stuk waarin men de indruk wekte dat ik aan het talmen was in een dossier waarvan federaal minister Onkelinx zei dat ze alles in orde had gebracht maar dat het bij ons bleef steken. Dan vond ik het een kwestie van het verdedigen van mijn eigen eer om ervoor te zorgen dat ik op de dag dat de beslissing was genomen, meteen kon uitleggen in welke procedure we zaten. Ik zal u dat trouwens in het antwoord op uw vraag diets maken. Ik had niet veel zin om daar nog een weekend over te laten gaan om het over mijn kant te laten gaan dat een collega van een andere regering in de publieke opinie de indruk zou wekken dat ik bleef stilzitten. Mijnheer Demesmaecker, dat is voor mij voldoende reden om op het ogenblik dat een minister een beslissing heeft genomen, die aan de wereld kenbaar te maken.

Als u vindt dat ik moet wachten met het repliceren op een verkeerde insinuatie tot ik hier een parlementaire vraag kan beantwoorden, een vraag waarvan het perfect denkbaar is dat ze nog eens met een weekje wordt uitge-

steld omdat de parlementariër niet naar de commissie voor Welzijn kan komen, wel dat vind ik niet. Daar wilde ik niet op wachten. Ik heb me zo snel mogelijk georganiseerd om dat aan de wereld bekend te maken.

De voorzitter: De heer Demesmaecker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaecker: Ik kijk daar over. Het moest me toch van het hart dat men mij heeft gezegd dat ik niet welkom was. Dat neem ik u wel enigszins kwalijk. Ik zal u straks de namen noemen.

Dit alles neemt niet weg dat het nieuws dat u bracht, heel goed nieuws is. Dat moet met evenveel 'ampleur' gezegd worden, ook al heeft het allemaal heel lang geduurd en laat het in de regio een wat wrange nasmaak achter, vooral bij degenen die ooit het slachtoffer zijn geweest van een muginterventie die veel te laat was of die volledig Nederlandsonkundig was. Voor alle duidelijkheid: daarover gaat de problematiek in dezen.

Ik lees een citaat voor uit uw persmededeling van gisteren. Dat is al een deel van het antwoord op de vraag die ik had voorbereid. "Vandaag maakte Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Steven Vanackere zijn voornemen bekend tot erkenning van een mugfunctie aan het Regionaal Ziekenhuis Sint-Maria in Halle. Het voornemen tot erkenning geldt ook voor het Sint-Elisabethziekenhuis in Zottegem en het ASZ Aalst, campus Geraardsbergen. De minister komt hiermee tegemoet aan een vraag die al langer leeft in de regio van het Pajottenland en Zuid-Oost-Vlaanderen. De keuze van de drie bijkomende mugs in Vlaanderen is gebaseerd op het principe van de best mogelijke verbetering van de bereikbaarheid van de bevolking door de mug vanuit een erkend ziekenhuis. Het voorzien van een mug in Halle betekent dat acht gemeenten die in de huidige situatie niet bereikbaar zijn binnen een tijdsinterval van 20 minuten, in de toekomst sneller zullen geholpen worden. In de realiteit wil dat zeggen dat 134.877 mensen in de toekomst sneller door een mug bereikbaar zijn. Met de installatie van deze mug in Halle geeft minister Vanackere ook een antwoord op de veelvuldig gestelde vraag naar een betere opvang en bijstand in de eigen taal."

Mijnheer de minister, ik wil hier toch aan toevoegen dat het PIT-project dat sinds 2006 operationeel is in Halle, waaraan de stad via haar brandweer participeert en dat zij meefinanciert, zeer positief wordt geëvalueerd. Het ziekenhuis is vragende partij om naast die mugdienst ook het PIT-project te behouden.

De dag dat die volwaardige mug zal uitrijden in Halle en omstreken, zal een opluchting betekenen voor de hele regio. Er blijft echter een groot probleem bestaan in andere subregio's van de Vlaamse Rand die nog altijd afhankelijk zijn van enkele Brusselse ziekenhuizen die

vaak Nederlandsonkundige mugdiensten blijven uitsturen. Ook in Brussel zelf is dat het geval. Ik verwijs naar het Sint-Pietersziekenhuis, het Brugmannziekenhuis, de Europaziekenhuizen Sint-Michiel en Sint-Elisabeth, het Erasmusziekenhuis en het ziekenhuis Saint-Luc. Daar loopt sinds 2005 een aantal projecten van het Huis van het Nederlands. Die projecten zijn in de daaropvolgende jaren zelfs uitgebreid. We zien daar echter heel weinig effect van op het terrein. Mijnheer de minister, hoe komt het dat daar zo weinig resultaten zijn? Wat is uw mening over het eventueel laten voortbestaan of het behoud van die PIT-dienst naast een nieuwe mug? Wat zijn nu de verdere stappen in dit dossier?

De voorzitter: De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen: Mijnheer de minister, ik denk en hoop dat dit de laatste vraag is van een hele reeks vragen die deze en vorige legislatuur zijn gesteld over deze problematiek.

Uiteraard zijn wij verheugd over die drie bijkomende mugdiensten, waardoor de regio Halle maar ook de regio Geraardsbergen voortaan niet alleen een snellere hulpverlening zullen krijgen, wat op zich wel een goede zaak is, maar voortaan ook zullen kunnen rekenen op Nederlandstalige artsen en begeleiders. Dat is in noodsituaties uitermate belangrijk, zowel voor de efficiëntie van de tussenkomst als voor het comfort van de patiënt.

Daarmee is het dossier van de hulpverlening als dusdanig natuurlijk nog niet van de baan. Zowel in de Vlaamse Rand als langs de hele taalgrens duiken geregeld problemen op met hulpdiensten. Het gaat dan niet alleen over de mugdiensten, maar ook over de ambulances van de dienst 100 en de brandweer. We hebben tijdens deze legislatuur voorbeelden gegeven die zich buiten de regio Halle voordeden, zoals Dilbeek, Londerzeel en Voeren. Het probleem in de Rand en in Brussel is een prangend probleem van taalkennis in openbare ziekenhuizen en bij andere hulpdiensten.

Er zijn pogingen die worden ondersteund door het Huis van het Nederlands en die uitgaan van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in Brussel. Maar uiteindelijk blijft dat toch lapwerk. Vorige week werd de aandacht gevestigd op de resultaten van de opleiding Nederlands die op de spoeddiensten van een aantal Brusselse ziekenhuizen wordt gegeven, op de werkvloer zelf. Men toonde zich nogal positief over de resultaten. Wanneer men die mensen echter aan het werk hoort in het Nederlands, dan blijkt dat er toch nog heel wat werk aan de winkel is.

Mijnheer de minister, dit is een zeer positieve stap, maar ik hoop dat u zich er terdege van bewust bent dat er op het vlak van de dringende medische hulpverlening, en van de hulpverlening tout court, nog heel wat werk aan

de winkel is in heel de regio rond Brussel, langs de taalgrens en in Brussel zelf. Ik hoop dat de Vlaamse Regering daartoe haar steentje zal bijdragen.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Op 19 november 2008 heeft een vergadering plaatsgevonden waarbij de resultaten van het tweede jaar van het PIT-project door de FOD Volksgezondheid (federale overheidsdienst) aan de participerende ziekenhuizen werden gepresenteerd. Daarbij was een vertegenwoordiger van mijn administratie aanwezig.

Er waren een aantal belangrijke conclusies. Zo is er het voornemen om het PIT-project nog met een jaar te verlengen. Dat zou gebeuren binnen een context waarbij de FOD Volksgezondheid wil werken aan planningscriteria en erkenningsnormen met betrekking tot een PIT-functie. Blijkbaar bestaat, los van de problematiek van de mug, de wens om deze specifieke vorm van interventie te organiseren.

De evaluatierapporten worden voor advies overgemaakt aan de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen. Er zouden zes PIT's bij komen, boven op de huidige tien. De keuzecriteria liggen nog niet vast, maar planning zou een belangrijk aspect zijn. Hierbij werd het voorbeeld gegeven van de toestroom van toeristen in kustgebieden.

Er zouden ook vijf speciale PIT's bij komen die deels als mug, bijvoorbeeld tussen 8 uur en 17 uur op weekdays en op basis van de beschikbaarheid van artsen in het ziekenhuis, zullen werken, en deels als PIT. Dat zou vooral een oplossing moeten bieden in kleinere ziekenhuizen die het moeilijker hebben om een permanentie van 24 uur te organiseren.

Het PIT wordt beschouwd als een ziekenhuisfunctie. Uit de evaluatie blijkt ook dat men het forfait naar een hoger bedrag wil optrekken. De Vlaamse Regering heeft zich nog niet gepositioneerd. De wens om naast een mug ook PIT's te organiseren, wordt echter in het kader van deze evaluatie duidelijk bevestigd.

Het is belangrijk om twee zaken gescheiden te houden: het PIT-project in het ziekenhuis te Halle en naar een volwaardige mug. Ik zal nog even de procedure in herinnering brengen. Er zijn immers verklaringen geweest die niet volledig stroken met de werkwijze die binnen de bevoegdheidsverdeling van dit land moeten worden gerespecteerd.

Een arrest van de Raad van State dwong de Vlaamse overheid om een aantal mugdossiers opnieuw te onderzoeken. Ik heb het dan niet over het arrest dat betrekking had op het ziekenhuis in Halle. Aangezien

de federale overheid in 2002 het voortouw had genomen in de toekenning van de mugfuncties, heb ik op 19 mei 2008 aan minister Onkelinx gevraagd wat de te verwachten acties waren naar aanleiding van dit arrest. Het gaat hier dan over de twee mugs waarvoor vandaag een voornemen tot erkenning is geformuleerd.

Een maand nadat ik die brief heb geschreven, had ik nog geen reactie gekregen. Ik heb dan zelf het initiatief genomen door mijn diensten een onderzoek te laten voeren naar bijkomende mugfuncties. Uit de meest recente bevolkingscijfers van Vlaanderen, gecombineerd met andere aspecten die daarbij van tel zijn, bleek dat er in Vlaanderen drie bijkomende mugfuncties moesten kunnen worden toegekend. Dat is eind juli bevestigd in een brief van minister Onkelinx. Op 25 juli 2008, van zodra ik die brief van minister Onkelinx had ontvangen, heb ik het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid de opdracht gegeven om de procedure voor de mogelijke toewijzing voor te bereiden en criteria uit te werken. Er was dus bepaald geen behoefte aan een interkabinettenvergadering tussen de federale en de Vlaamse overheid om te bepalen aan welke ziekenhuizen die drie bijkomende mugfuncties konden worden toegewezen. Daar is eigenlijk deels het misverstand ontstaan.

Om te beginnen is die toewijzing een bevoegdheid van de Vlaamse Regering. Ik was van plan die bevoegdheid volledig uit te oefenen, en die bovendien zo uit te oefenen dat dit niet moest gaan via voor het overige zeer respectabele organen als interkabinettenvergaderingen, maar wel volgens een evidence-based logica. Dan ging het over een oproep die mijn agentschap zou toelaten accuraat de merites van diverse kandidaat-ziekenhuizen te vergelijken. U zult merken dat, van zodra minister Onkelinx heeft bevestigd dat ook zij meende dat er drie bijkomende mugfuncties mogelijk waren, ik de opdracht heb gegeven aan het agentschap om die procedure te starten. Dat heeft aanleiding gegeven tot een uitnodiging aan alle Vlaamse ziekenhuizen, op 17 september 2008, om, indien ze dit zouden wensen, zich kandidaat te stellen voor de mugfunctie. De aanvraag moest gebeuren op uiterlijk 15 oktober 2008.

In totaal hebben negen ziekenhuizen, waaronder het ziekenhuis waarvan hier sprake is geweest, en uiteraard ook de twee andere, een aanvraag gedaan om een mugfunctie te exploiteren. Alle aanvragen werden onderzocht door het agentschap. Op basis van een aantal criteria, waarbij het spreidingscriterium en de dienstverlening in de taal van de regio de meest doorslaggevende waren, is me een voorstel geformuleerd voor de toewijzing van de drie bijkomende mugfuncties.

Ik heb dan ook de beslissing genomen in verband met het voornemen aan die drie ziekenhuizen een mugfunctie toe te kennen, en dus ook aan de zes overige aanvragers geen functie toe te kennen. Die beslissing is op hetzelfde ogenblik kenbaar gemaakt. Alle argumenten die tot die

beslissing hebben geleid, zowel met betrekking tot de drie ziekenhuizen die groen licht krijgen als tot de zes die dat niet krijgen, zitten in één dossier. Ziekenhuizen die niet tevreden zijn met de beslissing, hebben nog een maand de tijd om hiertegen beroep aan te tekenen. Als er geen beroepen zijn, zal dat voornemen tot erkenning een definitieve beslissing worden.

Door die drie ziekenhuizen een mugfunctie te geven, zullen we het voor in totaal een kleine 250.000 Vlamingen mogelijk maken dat ze binnen de 20 minuten een interventie kunnen krijgen. Het grootste deel van de winst wordt geboekt met de mugfunctie voor het ziekenhuis in Halle. Ongeveer 135.000 Vlamingen die vandaag niet de garantie hebben binnen de 20 minuten een interventie te krijgen, zullen daardoor wel binnen die tijd een interventie kunnen krijgen, en in sommige gevallen binnen de 15 of zelfs binnen de 10 minuten. Dat was eigenlijk het belangrijkste criterium.

Vandaag heeft ongeveer zeven percent van de Vlaamse bevolking niet de garantie binnen een tijdspanne van 20 minuten na een oproep hulpverlening te krijgen. Met die drie bijkomende mugfuncties zullen we dat kunnen herleiden tot nog ongeveer drie percent. Doordat die resterende drie percent op verscheidene plaatsen aanwezig is in Vlaanderen, zullen er nog meer mugfuncties nodig zijn. U zou me kunnen vragen of ik me er tevreden mee stel dat nog steeds drie percent van de Vlamingen geen garantie op hulp heeft binnen de 20 minuten. Uiteraard zal ik me daar niet tevreden mee stellen. We moeten een stap verder zetten. Het moet onze politieke ambitie zijn die dekking op te trekken tot 100 percent.

Tot slot wil ik benadrukken dat de functie van het PIT voor mij los staat van de keuze om die mugfunctie toe te kennen. Uit de verklaringen van bijvoorbeeld de directie van Halle heb ik begrepen dat zij het ook op die wijze begrijpen. Tegelijk zijn ze tevreden over de vaststelling dat wij een bondgenoot zijn wat het optimaliseren van het instrument van het PIT betreft.

Mijnheer Van Nieuwenhuysen, ik wil ook nog reageren op wat u daarnet zei. Toen ik nog volksvertegenwoordiger was en we hier met een zekere regelmaat spraken over de mug van Halle, was ik degene die zei dat ook wie een beroep doet op de dienstverlening binnen Brussel en daar eventueel wordt geconfronteerd met onvoldoende tweetaligheid of een onvoldoende Nederlandskundige dienstverlening, eveneens het recht heeft te vragen dat zijn probleem perfect zou worden opgelost. Ik vind het heel normaal dat, nadat we de mugfunctie voor Halle hebben kunnen realiseren, u doorduwt wat dat onderwerp betreft. U hebt volkomen gelijk wat dat betreft.

Een aantal initiatieven, die u trouwens ook hebt aangehaald, hebben de media gehaald. U merkt dat er meer

belangstelling is voor taalcursussen in ziekenhuizen dan pakweg vijf jaar geleden. Dat zijn indicatoren van middelen. We zouden ook graag indicatoren van resultaten willen zien, om aan onze bevolking echt de garantie te kunnen geven dat ze in haar eigen taal wordt geholpen. Ik vrees enigszins dat dit inderdaad nog wel een werk van lange adem zal zijn.

Mijnheer de voorzitter, ik durf dus niet te garanderen dat we voor de laatste maal zullen hebben gesproken over ambulances en de taal die er al dan niet wordt gesproken.

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Om op dat laatste terug te komen, dat is natuurlijk niet alleen in Brussel het geval. Laten we niet vergeten dat een aantal ziekenhuizen, zoals het Erasmusziekenhuis, zijn mugdiensten uitstuurt tot ver in het Pajottenland, tot in Roosdaal. Dat is de regio waarin ik woon. Met de regelmaat van een klok zijn er daar klachten en incidenten met betrekking tot de laattijdigheid en vooral de Nederlandsonkundigheid. Dat is natuurlijk het volgende probleem dat zal moeten worden aangepakt. Ik vrees inderdaad dat het een werk van lange adem zal zijn, zeker als we zien dat de inspanningen die dan toch worden geleverd, eigenlijk weinig resultaten op het terrein opleveren. We moeten dat natuurlijk ook de nodige tijd geven. Daarmee ben ik het eens.

Voor het overige hebt u in feite geantwoord op mijn bijkomende vragen. Het PIT-project staat volledig los van de bijkomende mugfuncties.

Ik wil nogmaals herhalen dat dit een opluchting is voor de streek, waar men al te lang heeft moeten wachten op deze mugdienst. Die is er een tijdje wel geweest. Ze is een half jaar operationeel geweest. Het probleem van de bezetting van die mug was toch wel acuut. Ik hoop dat dit project nu definitief op gang is gekomen.

De voorzitter: De heer van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen: Mijnheer de minister, ik heb nog een bijkomende vraag. U zegt dat voortaan 97 percent van de Vlaamse bevolking binnen een tijdspanne van 20 minuten door een mug zal worden geholpen. Over hoeveel mugs die vanuit Brussel vertrekken, gaat het daarbij? Ik weet dat er geen probleem is wat de mug van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) betreft. Die mensen zijn in het algemeen het Nederlands machtig. Het is hier echter al gezegd: heel wat van die mugs vertrekken vanuit het Brusselse. Dan worden we geconfronteerd met dezelfde problematiek als in Halle.

Minister Steven Vanackere: Die 97 percent, of beter gezegd die 93 percent van vandaag, slaat op mensen die worden bediend vanuit Vlaamse vertrekplaatsen. De 42

mugdiensten die vandaag zijn erkend, hebben vandaag in totaal 50 vertrekplaatsen. Ziekenhuizen kunnen immers eventueel een mugfunctie vanaf verschillende sites hebben. Die diensten zorgen voor een dekking van 93 percent. Morgen zal, met de 45 mugfuncties die zijn erkend op – naar ik veronderstel – 53 locaties, 97 percent worden gewaarborgd.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
